

Ks § 180

Dnr 2017/300

Remiss av Naturvårdsverkets förslag till förbud mot utvinning av uran

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen antar yttrande daterat 27 november 2017 som sitt eget.

Ansvarig

Anders Olof Öhlén

Finansiering

Ingen finansiering krävs.

Tidplan/Uppföljning

Kommunstyrelsen lämnar remissvar till Miljö- och energidepartementet senast 3 januari 2018.

Bakgrund

Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag tagit fram ett förslag till förbud mot utvinning av uran. Förslaget innebär ändringar i miljöbalken (1998:808), minerallagen (1991:45) och mineralförordningen (1992:285). nationell plan för transportsystemet 2018-2029. I korthet innebär förslaget att utvinning av uran förbjuds med vissa undantag. Däremot ska prospektering och provbrytning fortfarande vara tillåtet. Förslaget har gått ut på remiss under perioden 1 september till 30 november 2017.

Yrkande

Elise Ryder Wikén (M) yrkar att kommunstyrelsen bifaller Naturvårdsverket utredning.

Therese Zetterman (S) yrkar att kommunstyrelsen beslutar enligt förslag till yttrande daterat 27 november 2017.

Bo Karlsson (C) yrkar bifall till Therese Zettermans yrkande.

Reservation

Elise Ryder Wikén (M), Kent Karlsson (M) och Jan Jonsson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutsunderlag

Tekniska enhetens tjänsteutlåtande den 27 november 2017.

Kopia till

Anders Olof Öhlén, handläggare
Naturvårdsverket

Bergs kommun svar på remiss "Uranutvinning"**Bakgrund**

Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag utrett hur ett förbud mot uranutvinning i Sverige bör utformas och vilka ändringar som krävs i minerallagen, mineralförordningen och miljöbalken.

Bergs kommun har getts möjlighet att lämna synpunkter på det förslag som Naturvårdsverket tagit fram.

Sammanfattning

Naturvårdsverkets förslag innebär att utvinning av uran i princip förbjuds men att prospektering och provbrytning fortfarande ska tillåtas. Ett undantag från förbudet ska dock kunna göras om det är nödvändigt att utvinna uran för att inte hindra utvinning av andra mineral som kan vara viktiga för en fortsatt utbyggnad av förnybara energikällor.

Bergs kommun välkomnar ett förbud mot utvinning av uran men anser till skillnad mot naturvårdsverket att ett undantag för prospektering, provbrytning och utvinning p.g.a. annan mineralutvinning inte behövs.

Kommunen föreslår också att ett förbud mot uranutvinning kompletteras med motsvarande för torium, som ofta förekommer med uran. Dessutom ser gärna kommunen att ett särskilt förbud, eller åtminstone kraftiga restriktioner, införs mot brytning av alunskiffer oavsett om det gäller utvinning av uran eller andra ämnen.

Kommunen tycker att det är ologiskt att prospektering av uran även i fortsättningen ska vara tillåtet trots att utvinning i princip förbjuds.

Synpunkter

Som kommunen i sammanfattningen ovan redan nämnt välkomnas förslaget men föreslår några kompletteringar.

Bergs kommun har sedan länge haft inställningen att brytning av uranmalm med tillhörande bearbetning och utvinning av uran inte ska tillåtas. Särskilt gäller detta när utvinning ska ske efter brytning av uranförande mineral i oljeskiffer eller s.k. alunskiffer som dominerar berggrunden kring södra Storsjön.

Uran är ett grundämne som bildar många kemiska föreningar och förekommer i betydligt större mängder än många andra metaller som t.ex.

silver, guld, molybden, kvicksilver, selen samt alkalimetaller som brom och jod. Förutom de radioaktiva sönderfallsprodukterna bildar uran en lång rad vattenlösliga ämnen som ofta är mycket giftiga. I sammanhanget kan också torium nämnas som ofta förekommer tillsammans med uran. Torium är i själva verket mer än tre gånger så vanligt som uran i jordskorpan.

Alunskiffer (även svartskiffer eller oljeskiffer) kan innehålla många tungmetaller, däribland uran, samt betydande mängder kol. Därför är det olyckligt om stora mängder alunskiffer frigörs och på kort tid utsätts för oxidation vilket skulle ske vid en gruvbrytning i detta material.

Mot bakgrund av ovanstående resonemang föreslår Bergs kommun följande:

1. Ett förbud mot utvinning av uran kompletteras med motsvarande för torium.
2. Ett särskilt förbud införs mot gruvbrytning i alunskiffer dock med ett undantag för mindre täkter och schakt i samband med anläggande av bebyggelse, vägar och annan infrastruktur.
3. Alternativt till förslaget i punkt 2 införs särskilda restriktioner vad gäller utvinning av ämnen från gruvor och mineralbrott i alunskiffer.

Naturvårdsverkets förslag till författningsändring innebär ett tillägg i miljöbalken (1998:808) med innebörden att uranutvinning förbjuds med två undantag:

1. Tillstånd kan ges om gruvbrytning och tillhörande anrikningsprocesser m.m. behövs för att ett annat mineral ska kunna utvinnas på ett ändamålsenligt sätt.
2. Om syftet med gruvbrytningen är utvinning av annat mineral.

Motiveringen för dessa undantag är att man inte vill omöjliggöra utvinning av metaller som kan vara av stor vikt för t.ex. uppbyggnaden av hållbara förnybara energisystem, miljövänliga fordon m.m. i framtiden.

Bergs kommun kan instämma i grundtanken med detta men är tveksam till om någon sådan situation i praktiken kan uppkomma och anser därför att undantagen tas bort. Brytning av uranmalm sker dels genom s.k. in situ lakning, dels genom konventionell gruvbrytning ofta i dagbrott med efterföljande anrikningsprocess. I det första fallet är utvinningen i princip enbart inriktad på uran och då skulle det föreslagna förbudet bli överksamt. I det andra fallet kan andra koncessionsmineral finnas med i bilden men uranutvinningen medför i allmänhet en betydligt mer komplicerad och miljöfarlig verksamhet. Största delen av uranet blir dessutom kvar i restmaterialet (slag och lakvattensediment etc.) varför skillnaden sannolikt oftast blir liten både ur ekonomisk och miljösynpunkt om uranet helt lämnas i restprodukten även om en annan metall utvinns ur samma malm. Ett specialfall är som ovan nämnts brytning av malm i alunskiffer varvid stora miljöproblem uppstår oavsett vilket ämne som utvinningen avser.

Naturvårdsverkets förslag innebär förutom tillägget till miljöbalken att också minerallagen (1991:45) och mineralförordningen (1992:285) ändras genom att "uran" tas bort. Det är bra att uran upphör att vara ett koncessionsmineral och som angetts ovan föreslår kommunen att även torium tas bort som koncessionsmineral.

Bergs kommun föreslår att undantagen enligt punkt 1 och 2 i miljöbalken 9 kap. 6 § stryks och att första stycket ändras så att lydelsen blir att tillstånd inte kan ges.

Naturvårdsverkets motivering för att prospektering och provbrytning ska ges är bl.a. att det även i framtiden kan vara av intresse att ta reda på förekomst och utbredning av uran i berggrunden av andra skäl än att utvinnings ska ske. Bergs kommun föreslår istället för undantagen i naturvårdsverkets förslag att ett tillägg till miljöbalken 9 kap. § 6 införs där undersökning kan tillåtas i vetenskapligt syfte.

Anders Olof Öhlén
Handläggare